

İş ahlakı, iş dünyasındaki **mal** ve hizmet üretim ve tüketim sürecindeki doğruları ve yanlışları ifade eder. Neyin doğru neyin yanlış olduğu konusu ahlaki bir konudur. İş dünyasında doğru **davranış** ve eylemler olacağı benzeri yanlışlıklarda bulunmaktadır.

İş ahlakı genellikle girişimcilerin mal ve hizmet üretiminde ve satışında ahlaki davranmalarının önemi üzerinde durmaktadır. İş ahlakı ayrıca “**şirket ahlakı**”, “**firma ahlakı**”, “**işletme ahlakı**”, “**ticaret ahlakı**” vb. adlarla da tanımlanmaktadır.

İş ahlakı kavramı ile “**sosyal sorumluluk**” kavramı arasında da yakın ilişki bulunmaktadır. Şüphesiz tüm birey ve kurumların içinde yaşadığı çevreye karşı ödev ve sorumlulukları bulunmaktadır.

Örneğin bir işletmenin kendi çalışanlarına, pay sahiplerine, ortaklarına olduğu kadar, dış çevreye (**devlete, doğaya, çevreye, topluma vb.**) karşı da sorumlulukları bulunmaktadır. Sosyal sorumluluk, aslında iş ahlakının gereğidir. Bir başka ifadeyle iş ahlakı, sosyal sorumluluğu da içeren bir anlam taşır. Bir işletme sahibinin doğru ve dürüst olması, sözünde durması, üretimde ve satış aşamalarında hileli yollara başvurmaması ahlaki davranışlardandır.

Ancak işletmenin üretim yaparken gerek iç gerekse dış çevreye karşı ödev ve sorumluluklarının da bilincinde olması gerekir. Bu açıklamalar çerçevesinde bir girişimcinin başlıca sorumluluk alanları şu şekilde sıralanabilir:

Başlıca sorumluluk alanları şu şekilde sıralanabilir:

- Çalışanlara karşı sorumluluk
- Müşterilere (tüketicilere) yönelik sorumluluk
- Hissedarlara yönelik sorumluluk
- Doğaya ve çevreye karşı sorumluluk
- Devlete karşı sorumluluk
- Tedarikçilere karşı sorumluluk
- Rakiplere yönelik sorumluluk
- Topluma karşı sorumluluk

İş ahlakı ile özellikle dış çevreye karşı sosyal sorumluluk kavramı, bazen çatışır ve birbirleri ile uyuşmayabilir. Bir özel işletmenin asıl amacı kâr sağlamaktır. Bu bakımdan işletmenin kârını azami miktarda arttıracak kararlarda bulunması doğru bir tercihtir.

Örneğin işletmenin kârını arttırmak için çalışanlara daha az ücret ödemek istemesi rasyonellik açısından doğru bir karar ve tercih olmakla birlikte, “**ahlaki**” açıdan ve ayrıca “**işletmenin uzun dönem kârlılığı ve verimliliği**” açısından doğru olmayabilir.

Girişimcinin kârını arttırmak için sigortasız işçi çalıştırması ya da asgari ücretin altında işçi çalıştırması, hiç şüphe yok ki iş ahlakı ile bağdaşmayan davranışlardır. Öte yandan çalışanlarına daha fazla ücret ve sosyal imkânlar sağlayan şirketlerde ilk bakışta bunun işletme için bir maliyet olduğu söylenebilir.

Oysa madalyonun bir de öteki yüzü vardır. Çünkü girişimcinin çalışanlarına daha fazla değer vermesi hâlinde çalışanların işletmeye daha fazla katkıda bulunmak için gayret edecekleri de kaçınılmaz bir gerçektir.

İş Ahlakına Uygun Olmayan Davranışlar

İş ahlakına uygun olmayan davranışlar şunlardır:

- Vergi kaçırmak
- Sigortasız işçi çalıştırmak
- Asgari ücretin altında işçi çalıştırmak
- Tüketici haklarına saygı duymamak, tüketici haklarını ihlal etmek
- Haksız rekabet ortamı yaratmak
- Rakip firmalar hakkında olumsuz reklam yapmak
- Aldatıcı ya da yanıltıcı reklam yapmak
- Haksız fiyatlandırma yapmak
- Tekelleşme eğilimlerine yönelmek
- Şirket satın alımında ortakların ve çalışanların haklarını gözetmemek
- Haksız ücretlendirme yapmak
- Doğaya ve çevreye karşı saygılı davranmamak
- İşçi güvenliğini önemsememek ve bu konuda gerekli önlemler almamak
- İnsan sağlığına uygun olmayan ürünler piyasaya sunmak
- Sigara kaçakçılığı yapmak
- Altın kaçakçılığı yapmak
- Düşük ayarlı altın hırsızlığı yapmak
- Döviz, Türk parası, çek ve hisse senedi sahteciliği ve dolandırıcılığı yapmak
- Tarihi eser kaçakçılığı yapmak
- Tefecilik yapmak
- Sahte fatura basmak ve kullanmak
- İşçi simsarlığı yapmak

Sahte para, pul, abonman bileti basımı yapmak

Giriřimcilik Ders Notları